

รายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์

เรื่อง

คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชน
บ้านเวียงหวาย ตำบลม่อนปิน อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

Color terms and color perception of Shan language speakers in
Ban wiang wai Monpin Sub-District Fang District Chiangmai Province

โดย

อาจารย์วรรณวนัช อรุณฤกษ์

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยวิทยาลัยสหวิทยาการ
ประเภททุนวิจัยเดี่ยว ประจำปีงบประมาณ 2563

พ.ศ. 2564

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเรื่อง “คำเรียกสีและการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวาย ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาจำนวนคำเรียกสีพื้นฐาน และวิวัฒนาการคำเรียกสีพื้นฐาน วิธีสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐาน รวมถึงการรับรู้สี ได้แก่ การจำแนกประเภทสี การรับรู้ใจกลางสี และทัศนคติที่มีต่อสีของผู้พูดภาษาไทยใหญ่ ในชุมชนบ้านเวียงหวาย ตำบลม่อนปิ่น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บอกภาษาชาวไทใหญ่ที่มีอายุ 50 - 60 ปี จำนวน 20 คน

ผลการวิจัยพบว่า คำเรียกสีพื้นฐานของผู้พูดภาษาไทยใหญ่มี 11 คำ ได้แก่ ขาว/*kha:w*¹/ หล้า/*lam*¹/(คำ) แผลง/*le:ŋ*¹/(แดง) เขว/*khe:w*¹/(เขียว) เหลิง/*le:ŋ*¹/(เหลือง) ส่อม/*som*²/(ฟ้าหรือน้ำเงิน) น้ำถาน/*nam*⁵ *tha:n*¹/(น้ำตาล) โมง/*mo:ŋ*⁵/(ม่วง) ช่อง/*khɔŋ*²/(ชมพู) ส้ม/*som*⁵/ และเต้า/*taw*⁴/(เทา) และมีวิวัฒนาการอยู่ในระยะที่ 7 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีของเบอร์ลินและเคย์ ส่วนวิธีการสร้างคำเรียกสีไม่พื้นฐานมี 4 วิธี ได้แก่ 1) การใช้คำเรียกสีเฉพาะ 2) การนำคำเรียกสี 2 คำมาผสมกัน 3) การนำคำเรียกสีมาผสมกับคำขยาย และ 4) การใช้คำเรียกสีของเฉพาะเป็นคำเรียกสี ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้พบวิธีการใช้คำเรียกสีของเฉพาะเป็นคำเรียกสีมากที่สุด เนื่องจากชาวไทใหญ่ได้รับอิทธิพลและสิ่งใหม่ ๆ จากสังคมเมืองอย่างต่อเนื่อง รวมถึงยังมีวิถีชีวิตใกล้ชิดกับธรรมชาติมาก จึงได้นำเอาคำเรียกสีของเฉพาะมาใช้เป็นคำเรียกสีเป็นจำนวนมาก

ส่วนการรับรู้สีของผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวาย ผู้วิจัยพบว่า ผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวายสามารถจำแนกประเภทสีได้เป็น 11 ประเภท และมีการรับรู้ใจกลางสี 11 สี ได้แก่ ประเภทสีขาว/*kha:w*¹/ ประเภทสีหล้า/*lam*¹/(คำ) ประเภทสีแผลง/*le:ŋ*¹/(แดง) ประเภทสีเขว/*khe:w*¹/(เขียว) ประเภทสีเหลิง/*le:ŋ*¹/(เหลือง) ประเภทสีส่อม/*som*²/(ฟ้าหรือน้ำเงิน) ประเภทสีน้ำถาน/*nam*⁵ *tha:n*¹/(น้ำตาล) ประเภทสีโมง/*mo:ŋ*⁵/(ม่วง) ประเภทสีช่อง/*khɔŋ*²/(ชมพู) ประเภทสีส้ม/*som*⁵/ และประเภทสีเต้า/*taw*⁴/(เทา) นอกจากนี้ยังพบว่าผู้พูดภาษาไทยใหญ่ในชุมชนบ้านเวียงหวายมีทัศนคติเชิงบวกต่อสีที่มีลักษณะโทนสว่างหรือสีที่มีลักษณะเข้ม สด เห็นเด่นชัด และจำแนกประเภทได้ง่าย และมีทัศนคติเชิงลบต่อสีที่มีลักษณะมืด หม่น คล้ำ ไม่สดใส

คำสำคัญ : คำเรียกสีพื้นฐาน คำเรียกสีไม่พื้นฐาน การรับรู้สี ภาษาไทใหญ่

Abstract

This study “Color terms and color perception of Shan language speakers in Ban wiang wai Monpin Sub-District Fang District Chiangmai Province” aims to study the number of basic color terms; evolution of basic color terms; strategies for forming non-basic color terms; and color perception, namely color categories divided, foci points in color categories perception and attitudes to colors of Shan language speakers in Ban Wiangwai Monpin Sub-district, Fang District, Chiangmai Province. The data was collected from 20 Shan speakers, whose ages were between 50-60.

The result of this study indicated that the numbers of basic color terms in Shan comprised 11 words, namely /kha:w¹/ (white) /lam¹/ (black) /le:ŋ¹/ (red) /khe:w¹/ (green) /le:ŋ¹/ (yellow) /sɔm²/ (blue) /nam⁵ tha:n¹/ (brown) /mo:ŋ⁵/ (purple) /khɔŋ²/ (pink) /som⁵/ (orange) and /taw⁴/ (grey). The evolution of basic color terms in the Shan language is at the 7th stage. It accords with the theory of Berlin and Kay. Regarding non-basic color terms, the Shan language has four strategies for forming non-basic color terms: by using specific color terms; combining color terms; combining color terms with modifying words; using the names of specific objects as color terms. This study found that the most used strategies for forming non-basic color terms in this sample group was “using names of the specific objects as color terms”. We argue that this is because Shan people are continually influenced by, and are accepting of, urban society, and also because they have a way of life which is close to nature.

As regards the color perception, Shan people divide colors into 11 categories and have foci points in 11 color categories, namely /kha:w¹/ (white) /lam¹/ (black) /le:ŋ¹/ (red) /khe:w¹/ (green) /le:ŋ¹/ (yellow) /sɔm²/ (blue) /nam⁵ tha:n¹/ (brown) /mo:ŋ⁵/ (purple) /khɔŋ²/ (pink) /som⁵/ (orange) and /taw⁴/ (grey). As regards attitudes to colors, it is found that have positive attitudes towards bright, vivid, easily categorized colors, especially red and pink tones, and negative attitude towards dark, dull and not bright.

Keywords: Basic color terms, Non-basic color terms, Color perception, Shan language